

BRASSAI

Galopins in een café, Place d'Italie, Parijs, 1932

© Erwin Brassai - RMN, alle rechten voorbehouden

© Colléctie Centre Pompidou, dist. RMN / Jacques Faïjoux, Parijs, Nationaal Museum voor Moderne Kunst

'De nacht suggereert, laat niets zien. De nacht verrommelt en vermaakt ons met zijn andere-zijn; hij maakt krachten in ons los die overdag door de rode waarden betoepeld.' De Hongaar Brassai arriveerde in 1924 in Parijs en dompelde zich eroder in het leven van de stad. Als de befaamde van de flaneur, de stads wandelaar van Baudelaire en Walter Benjamin die de mensentrommels volgt en zich met hen verenigt, vond hij zijn weg naar de achter van de stad, gepropeld met dechtes zijn camera. Hij probeerde niet één enkel beeld te schudden om alle aspecten van het leven te verklaren, een leidraad te ontdekken die ons door het labirynth van de moderne wereld los voert of de toekomer te voorspellen. Hij zocht dechtes fragmenten van menselijke creatie, de moderniteit en de rharische aard van het leven. Hij beeldt van Parijs bij nacht, de met geregelde trottoirs, de bruggen, de tijdelijke statuten van de oude quaviers. Daar documenteerde hij de gebuise levens van prostituees en homoseksuelen, opiumverslaafden en zwervers. De stad, die door Benjamin 'de haedlital van de negentiende eeuw' is gedompt, verklopte al de gebuise aan deze flaneur. Brassai zwierf met als enig doel het ontdekken zelf. Hij beeldt van de werkdagheid. De nacht werd zijn handganger en hij experimenteerde met verschillende manieren om hem in zijn foto's vast te leggen. Hij fotografeerde niet alleen vanuit de schadewen, aangevoelen hij een statief moest openstaan om flitslicht gebuikende, maar niettemin slaagde hij erin de atmosfeer van het avondlicht te vangen. Zijn kadring en compositie waren precies. Het licht wijzigde het subject, dat vaak van de rand van het beeld is geplaatst om de dynamiek van de lijnen te benadrukken. Een man en een vrouw kunnen elkaar aan een tafel in een klein café een groot deel van het tafereel worden gebuise-moord door diegen schadewen, maarait een paar voorwerpen opdoemen en het eind zelf, weggedrukt in een hoekje van de lijnen van het beeld al-kar-antennen en ongeveer door hun eigen reflecties in de spiegels van de wand. Zoals Henry Miller in zijn artikel 'The Eye of Paris' schreef, werd de manier van leven van de fotograaf uiteindelijk het een manier van bestaan: "Maar Brassai is een oog, een levend oog."

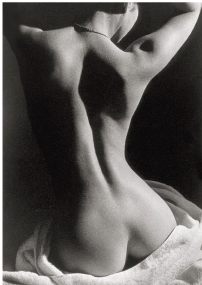
Gyula Halász, bekend als BRASSAI, werd in 1897 geboren in Boedapest in Hongarije (ongewoond Boemerijs). Hij studeerde kunst in Boedapest en ging in 1920 naar Berlijn. In 1924 vertrok hij naar Parijs, waar hij Arget en Karoline ontmoette en getrouwd werd in de fotografie. Hij nam zijn eerste foto's in 1929 en in 1930 publiceerde hij Parijs at night. In 1937 legde hij voor Manje's Bazaar portretten van grote kunstenaars te maken. Daar samenwerking eindigde rond 1940, nam Brassai samen met fotograferen. In 1950 koos hij, Bin Szei pu'it y'onne de foto een prijs op het Internationaal van Cannes. In 1978 ontving hij de Grand Prix National de la Photographie in Parijs. Hij overleed in 1984 in Boedapest van Mex. In 2000 trouwde het Centre Georges Pompidou in Parijs een groot retrospectief van zijn werk.

JEANLOUP SIEFF

Geboortevog. 1933
© The Estate of Jeanloup Sieff, www.jeanloup sieff.com

'Sieff is een fotograaf van oppervlakken, hij fascineert van oppervlakken,' zegt Frank Heerdt, die hem goed kende en weet dat zijn beschrijving zijn vriend wel zou bevestigen. Jeanloup Sieff zelf bekende: 'Ik ben totaal oppervlakkig, ik weet het. Maar ik geloof dat oppervlakkigheid heel serieus kan zijn, een beschrijving tegen de verwachting van de dingen, van vorm van diversiteit.' Als een mens dat de plezi in een hand of een juk ontdekkend zou kunnen zijn, dan wordt die cruciaal. Dat is wat Sieff met 'oppervlakkig' bedoelde: een nieuw fysiek aspect, dat te maken kan hebben met de huid, de haart of een haar. Hij werd in agnitionen door een bepaalde manier in de substantie, waarmee hij een unieke wereld ontdekte, of soms een concept. Hij maakte mode foto's, portretten, reportages en, natuurlijk, zijn beroemde reclames. Hij volgde de getrende lijnen van het vrouwelijk lichaam in een aangename omgeving, in schijnbaar gestolen intieme seconden. Sieff vrouwen waren delicaat, mysterieus, elegant, maar nooit koud. Hij modelleerde hun lichamen in overvloedige en overvloedige decor, apert met volume en licht. Hij portretteerde hen vaak met een goethische, zodat de verovering het beeld een suggestieve dimensie gaf. Sieff oppervlakken kunnen diepte zijn, als een bevestiging die je weer te laten schiet. 'We leven in het moment van nu, zonder veel houd van de emotionele lading die het in de bevestiging kan krijgen,' zei hij. Het mysterie van het beeld blijft verborgen, in de huid van een perfect gevormde rug, in de schakel van een nek die zich niet onderaan, en in het profiel van een gezicht dat halve beeld blijft.

JEANLOUP SIEFF werd in 1933 geboren in Parijs. Als fotograaf bleef en portretteerde foto-gegronde bij landshappen, mode en maakte en werkte voor verschillende tijdschriften als *Elle*, *Signe*, *Mayer's*, *Manne*, *Signe* en *Glamour*. Hij is de man achter de beroemde mode publiciteitsreclames voor Yves Saint Laurent en de geliefde campagne voor Body-lingerie en schoenen van Carol. Daarnaast publiceerde hij vijftien boeken, waarvan hij ook ook de teksten schreef. Hij overleed in 2000 in Parijs. *Les Indescentes*, een bundel van en dan te ontdekkende foto's, verschenen in 2001, en *Jeanloup Sieff: 40 Years of Photography* in 2003.

SAUL LEITER

Zwarte stad, New York, 1960

© Saul Leiter, met dank aan Howard Greenberg, New York

Een ontbrekende zijde die zich doet het hart van de stad berouwt, te zien en niet gezien te worden, met geometrische of soms geometrisch nabijbaar overlappende maar in feite bellangrijke details van de grote stedelijke omgeving te observeren: een fresco van objecten, auto's en mensen die zich uit in tegenstrijdige bewegingen, waardoor een ritme ontstaat van onverwachte improvisaties. Saul Leiter volgde de filosofie van de zwart-wit fotografie, die zijn studie verlaat, over de restoren loopt met de overvloed van de geometrie van de voorwerpen op zoek gaat naar het polariserende ritme van zijn tijdperk. Leiter, in 1923 in Pittsburgh geboren, studeerde zijn studie voortdurend verder bij naar New York wilde. Hij wilde schilder worden en doet al snel vriendschap met Mark Rothko en de abstract-expressionisten. Naast het schilderen, dat hij door de jaren heen bleef ontwikkelen, richtte hij zich ook op fotografie. Hij ontmoette Henri Cartier-Bresson en het was deze door deze invloed dat hij geleidelijk raakte in de 'straatfotografie'. In zijn fotografische werk zijn geen specifieke invloeden te herkennen: Een voor één valt hij een reeks samenhangende beelden samen met een opmerkelijk originaliteit. Zwart-wit en kleur stapelen zich op en ritten elkaar achterna in zijn werk, maar hij wendde zich toch tot kleur en nieuwe vormen te vinden, het stadsbeeld in de ogen van de kijker te veranderen en verhelderen: bedragen glas, spiegelingen, een spiegel die smelt in de omgeving, en de aanwezigheid van een kunstenaar. Leiter's transparante beelden zijn uitzonderlijk verfijnd en nauwkeurig, direct en voor iedereen begrijpelijk. Het zijn de details, soms helemaal van de rand van het beeld, die betekenis geven aan de perspectiefische verduistering, het uitsicht, de belichting, die specifieke dag. En toen bleef de foto's niet meer volkomen, breunen er vele foto's die simpelweg straat, straat, straat heren: een verontwaardigende setting, het kenmerk van veyvayvay en afzandelijkheid.

SAUL LEITER werd in 1923 in Pittsburgh geboren en studeerde aanvankelijk theologie in Cleveland. Op zijn 21ste stapte hij met zijn studie en vertrok naar New York om schilder te worden. Hij raakte geleidelijk in fotografie, dankzij onder invloed van Richard Pousette-Dumet en W. Eugene Smith. Zijn eerste straat-witfoto's werden verzameld in het MoMA in New York. Eind jaren vijftig begon hij een carrière als modelbouwenaar, en zijn eerste verandering in *Exquisite en Major's Affairs*. De daaropvolgende reuring jaar bleef hij voor de mode-industrie werken, en zijn werk werd gepubliceerd in *Elle*, *Art*, *de Britse Vogue*, *Queen* en *Nylon*. Leiter woonde, schilderde en fotografeerde in New York. In 2008 organiseerde de Fondation Henri Cartier-Bresson een retrospectieve van de werken met de publicatie van *Saul Leiter: Photographs*.

MARIO SORRENTI

Kate Moss, campagne voor Obsession van Calvin Klein, 1995 (IMG Worldwide)
© Mario Sorrenti / Art Partners, www.artpartners.com

Haar lichaam is bijna tweedimensionaal, haar blik is onwettensbaar en haar uitstraling mysterieus. Zichler de nieuwe godin van de mode. De jaren tachtig waren een tijdperk van grotesk-kebobisme en materialisme geweest, van luxe, rijkdom en verspaatsen. De lichamen op tijdschriftcovers moesten strak zijn en glanzen, het voorbeeld van gezondheid zijn; modellen waren kebobische Wölfling. In de tweede helft van de jaren negentig werd dat allemaal anders, zowel de gezichten als de lichaamsvormen – met name vierden besogni, maar de stijl werd steeds minimalistischer, grungy, afschijfelijk onoverzigt. In de Verenigde Staten kwam de term 'heroin chic' in zwang en de meest succesvolle modellen zagen er uitgehongerd uit, bleek en met kringen onder de ogen. Kate Moss speelde hierin een sleutelrol en was het best betaalde, meest geliefde en meest controversiële model van die tijd. Deze campagne voor Obsession, de geurlijn van Calvin Klein, was voor haar de springplank naar de wereld van de supermodellen. Het was een dubbele lancering, voor het model, maar ook voor de fotograaf Mario Sorrenti in een era van de meest succesvolle fotografen ter wereld, maar in die tijd was hij pas 21 jaar en had hij een liefdesrelatie met zijn negentienjarige model. De foto's die hij van haar maakte, waren voor haar een album en voor hem een portfolio waarmee hij zich aan de wereld wilde presenteren. Hij was opgevoerd in een kunstenaarsmilieu en fotografeerde al toen hij acht was. Zijn ouders werkten in de modeverreld, waar in hij zich dus volkomen op zijn gemak voelde. Hij liet zijn foto's aan Calvin Klein zien, die met op dat moment op zoek was naar een gezicht en een fotograaf voor zijn nieuwe Obsession-campagne. Klein zei: 'Het was echt Obsession – zijn obsessie voor haar. Zijn liefde voor dat meisje is veldbaan. Ik zie geen die jongen een camera en laat hem zijn gezichten voor haar fotograferen.' Dat meisje was Kate Moss. Ze kwamen samen een locatie en gingen op pad, hij en zij, alleen samen verbleven, de fotograaf en zijn model. Het brulde tot de gebaren van een supermodel en een nieuwe stijl, een nieuwe schoonheidsidealen in een era van de meest gekendwaardige reclamecampagnes van de afgelopen decennia. Ook voor Mario Sorrenti was dit het begin van een lange en glanzende carrière.

MARIO SORRENTI werd in 1971 in Napoli geboren. Op zijn tiende verhuisde hij met zijn ouders naar New York. Zijn ouders waren kunstenaars en als puber begon Sorrenti zijn leven al met een camera mee te liggan. Op zijn 21ste begon een lang samenwerkingsverband met Calvin Klein. Hij heeft gewerkt voor talrijke internationale modedirecties en met Minnie, Ungaro, El Barolo, Armani-Teyama, Don Juan Laurent en Biberio. Ook regisseerde hij verschillende tv-commercialen voor modelbedrijven en lierde hij talrijke modellen voor af. In 2001 publiceerde hij *The Models*, een boek dat hij opbouwde aan zijn jongere broer, die in 1999 overleed. In 2008 verscheen *Kate*, een de complete collectie foto's die hij maakte van Kate Moss. Werk van Sorrenti is op tentoonstellingen over de hele wereld te zien geweest. Hij woont en werkt in New York.

WILLIAM HENRY FOX TALBOT

Illustration van een tak, ca. 1839

© Royal Photographic Society Collection / NIMeM / Science & Society Picture Library

Het werden schaduwbeelden genoemd, een naam die de resultaten nauwlijks nocht doet, maar zo noemde William Henry Fox Talbot zijn uitvinding nu normaal. Deze schaduwbeelden waren een cruciale fase in de revolutionaire uitvinding van de fotografie. Een voorwerp, in dit geval een blad in al zijn minutieuze perfectie, wordt geplaatst tussen de lichtbron en een in een oplossing van zout en silbernitraat gedrenkt stuk papier. Vervolgens wordt het aan licht blootgesteld, waardoor de onbelichte delen donker worden. Dan komt het proces van fixeren, oplossen met behulp van een eenvoudig gebouwd op zout, en uiteindelijk verslijpen of een negatief – een schaduw van het ‘vorige’ voorwerp. In 1839 werd de uitvinding van de fotografie reëel gelijktijdig aangekondigd door twee verschillende wetenschappers in twee verschillende landen, Daguerre in Parijs en Talbot in Londen. Talbot ontwikkelde het proces verder en slaagde er in 1841 in de schaduw van het blad ‘te be’ te maken, ofwel optische positief, dankzij de ontwikkeling van de calotype, een naam ontloend aan het Griekse datu- dat ‘moet’ betekent en typos dat ‘beeld’ betekent. De beelden werden bekend als calotypes, ter ere van hun uitvinder. Het negatief fungeerde als matrix op de calotypieplaat, en als het beeld, dat in het geval van de daguerreotype uniek is, in contact kwam met een ander vel papier, werd het positief en kon het worden vormgegeven. Dit was de basis van het fotografische proces. Drie jaar later publiceerde Talbot zijn eerste boek, volledig met foto’s geïllustreerd: *The Pencil of Nature* beschreef zijn ontdekkingen en bevatte 24 calotypes. De auteur schreef: ‘De platen in dit boek zijn enkel met gebruik van licht gemaakt en nooit met het potlood van een kunstenaar. Het zijn beelden, gemaakt door de zon, en geen teken, zoals sommigen zeggen.’ Onderwerpen van Talbot berispende afdraken zijn onder meer ‘De open deur’, een trap, een bergtop, Westminster Abbey, een horrenbeeld van Parochus en een tak met bladeren. Het waren de mooiste afdraken ooit gemaakt.

WILLIAM HENRY FOX TALBOT werd in 1800 in Melbury in Dorset geboren. Hij studeerde natuurkunde aan het Trinity College in Cambridge en werd onderwees naar licht. In 1821 werd hij toe tot de Royal Society. In het voorjaar van 1834 woonde hij in zijn huis in Lacock, Wiltshire in Wiltshire zijn eerste experimenten uit met het reproduceeren van beelden. De negatieve beelden die hij produceerde, stonden bekend als schaduwbeelden. Hij presenteerde op 17 januari 1839 zijn ontdekkingen aan de Royal Society, naar aanleiding van Daguerres aanmelding vanuit Parijs een paar dagen eerder. In 1844 publiceerde hij *The Pencil of Nature*, dat 24 calotypes bevatte. Hij stierf in 1877 in Lacock Abbey.

